

Älvkarleby
kommun

Bilaga 2

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Älvkarleby
kommun

Antagen av: nämnd , datum

Senast reviderad:

ÄKF-nummer: KS/2024:66

Handläggare/författare: förnamn efternamn , titel .

Undersökning om betydande miljöpåverkan

En kommun som upprättar (eller ändrar) en vattentjänstplan ska under vissa förutsättningar göra en strategisk miljöbedömning (se 6 kap. 3 § miljöbalken). Den strategiska miljöbedömningen består enligt 6 kap. 9 § miljöbalken av fyra steg.

Kommunens skyldighet att göra en strategisk miljöbedömning regleras i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Det som är avgörande för huruvida kommunen ska göra en strategisk miljöbedömning eller inte, är om genomförandet av vattentjänstplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Om genomförandet av vattentjänstplanen antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning göras.

Behov av strategisk miljöbedömning för vattentjänstplanen

Bedömning om planen automatiskt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan

Vissa vattentjänstplaner ska enligt 2 § miljöbedömningsförordningen alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det gäller om genomförandet av planen kan komma att omfatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (så kallat Natura 2000-tillstånd). Om sådant tillstånd krävs behövs inte någon ytterligare utredning, utan en strategisk miljöbedömning ska göras.

En betydande miljöpåverkan ska också alltid antas om planen anger förutsättningar för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som anges i 6 § miljöbedömningsförordningen eller bilagan till förordningen. Några exempel på sådana verksamheter och åtgärder är avloppsreningsverk, anläggning av vattenledningar över långa avstånd och system för utvinning av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning.

I Älvkarleby kommuns vattentjänstplan omnämns en åtgärd som anges i den aktuella paragrafen respektive bilagan till förordningen:

- Byggnation av ett nytt vattenverk i Mon (Skutskär) med tillhörande överföringsledningar

Projektet med det nya vattenverket i Mon är pågående och en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats för både anläggningen och överföringsledningarna. Projektet säkerställer att nödvändiga tillstånd är erhållna innan utbyggnationerna påbörjas. Med hänsyn till att de aktuella åtgärderna redan är beslutade och tillståndsprocesserna pågår gör kommunen bedömningen att vattentjänstplanen inte anger förutsättningar för att vidta åtgärderna.

Sammantaget bedöms genomförandet av vattentjänstplanen inte omfatta några planerade verksamheter eller åtgärder som kräver Natura 2000-tillstånd. Genomförandet av planen antas inte automatiskt medföra en betydande miljöpåverkan.

Undersökning av om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan

När genomförandet av en vattentjänstplan inte automatiskt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen undersöka om genomförandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (jfr 6 kap. 5 § miljöbalken).

Undersökningen innebär enligt 6 kap. 6 § miljöbalken att kommunen i ett första steg identifierar omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan. Om kommunen gör bedömningen att genomförandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan behövs inte någon ytterligare utredning, utan en strategisk miljöbedömning ska göras. Om kommunen i stället bedömer att genomförandet inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen i ett andra steg samråda i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen.

Vad kommunen ska utgå från när den identifierar omständigheterna anges i 5 § miljöbedömningsförordningen. Enligt paragrafen ska identifieringen utgå från

1. i vilken utsträckning planen, programmet eller ändringen
 - a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering,

typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser,

b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför,

c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller

d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen,

2. miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen,

3. de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper,

4. i vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna,

5. miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper,

6. miljöeffekternas omfattning,

7. riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter,

8. det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen, och

9. påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Kommunen gör beträffande dessa omständigheter följande bedömning.

I vilken utsträckning planen anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser

Enligt planen ska ny bebyggelse i huvudsak lokaliseras inom de områden där det finns kommunalt vatten och avlopp idag, detta för att få en miljö- och hälsomässigt hållbar VA-försörjning. Det ökade kapacitetsbehovet i anläggningarna hanteras inom befintliga tillstånd samt genom pågående nytt tillstånd för ny vattenförsörjningsanläggning i Mon. Åtgärder för att skydda VA-anläggningen vid skyfall bidrar till positiva miljöeffekter.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

I vilken utsträckning planen har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför

Planen är i linje med och kommer att bidra till att uppnå mål i andra planer som berör kommunen så som översiktsplan. Det handlar då om positiva miljöeffekter genom att ordna robusta och hållbara VA-lösningar samt att skydda VA-anläggningen vid skyfall.

Kommunen bedömer att vattentjänstplanen bidrar positivt till de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför. Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

I vilken utsträckning planen har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt

Vattentjänstplanen syftar till att säkerställa en miljö- och hälsomässigt hållbar VA-försörjning på lång sikt samt att skydda VA-anläggningar vid skyfall. Enligt kommunen bidrar planen därmed till att främja en hållbar utveckling. Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

I vilken utsträckning planen har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen

Vattentjänstplanen kommer inte att påverka möjligheterna att följa miljölagstiftningen. Planen kommer däremot att bidra till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Miljöproblem som är relevanta för planen

De miljöproblem som anses relevanta för vattentjänstplanen är vattenkvaliteten hos berörda recipienter till följd av utsläpp av orenat dagvatten samt bristfällig rening eller bräddning av spillvatten. Kommunen eftersträvar en hantering av dagvatten i ett mer komplext system med både öppna dagvattenanläggningar, översvämningssytor och planteringar, i syfte att förhindra att recipienter förorenas. Kommunen har även som mål att en VA-plan ska tas fram, som i sin tur kan innebära åtgärder för att minska utsläpp av orenat avloppsvatten.

Planen föreslår även åtgärder för att minska miljöproblem genom att skydda de delar av VA-anläggningen som påverkas vid skyfall. Målsättningen är att tex. kunna minska oönskade bräddningar av orenat avloppsvatten och skydda VA-anläggningarna från översvämning för att säkerställa dess funktion vid skyfall. När det gäller utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen bidrar planen också till minskade miljöproblem genom att en allmän VA-försörjning ordnas istället för enskilda lösningar i områden där förhållandena gör det svårt att få till väl fungerande enskilda avlopp. Detta minskar risken att förorena dricksvattentäkter och minskar risk för övergödning av recipienten. De ökade uttagen och utsläppen av vatten som kommer krävas från den allmänna anläggningen vid utvidgning av denna hanteras så att de uppfyller kraven inom de miljötillstånd som finns för respektive verksamhet. Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

De sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

Följande områden omnämns i översiktsplanen som områden aktuella för exploatering:

- Skutskär är Älvkarleby centralort och har en uppluckrad och utsträckt struktur med ett odefinierat centrum. Skutskär besitter fina kvalitéer som närheten till kommunikationsstråk, Dalälven och kust- och älvnära naturområden. I Skutskär föreslår man i översiktsplanen att centrum ska förtydligas och att befintliga bebyggelseområden stärkas utifrån rådande karaktär.
- Älvkarleby besitter unika kultur- och naturkvalitéer. Samhället har vuxit fram och utvecklats utifrån platsens naturgeografiska förutsättningar. Tätortens hjärta finns på en plats där vattenkraften nyttjas, både idag och historiskt sett. Älvkarleby är uppdelad i sin struktur och bebyggelseytngdpunkten finns i samhället öster om älven. Parallellt med bebyggelsen löper Daläven. Älvkarlebys tågstation är lokaliserad i den västra delen av samhället. Översiktsplanen föreslår cirka 400 nya bostäder i Älvkarleby.
- Älvkarleö besitter höga historiska värden och kulturmiljövärden som bör beaktas vid kommande utveckling. Detaljplaner eller områdesbestämmelser med syfte att skydda miljön har tidigare upprättats för Älvkarleö. En utvidgning av befintligt verksamhetsområde på Älvkarleö skulle riskera att komma i konflikt

med natur- och kulturmiljövärden. I Älvkarleö föreslår översiktsplanen cirka 100 nya bostäder.

- Marma samhälle utvecklades starkt med tillkomst av järnväg under 1800-talets andra hälft. Storfjärden och vida strövområden erbjuder rika naturupplevelser. Marma stationssamhälle är en småstadsidyll vid en sjöstrand. Marma skjutfält sydöst om orten innebär tillsammans med järnväg och länsväg 291 en stark begränsning för utveckling av bebyggelse. Länsvägen utgör en barriär som försvårar tillgängligheten mellan samhället och Storfjärden. I Marma föreslås i översiktsplanen cirka 250 nya bostäder. Ny bebyggelse ska främst ske mellan Marma och Marma by.

De miljöeffekter som kan uppstå då åtgärder i vattentjänstplanen kommer till stånd är att ingrepp på mark sker till följd av att kommunalt VA byggs ut till exploaterade områden. Enligt planen bör ny bebyggelse i huvudsak lokaliseras inom de områden där det finns kommunalt vatten och avlopp idag, detta för att få en miljö- och hälsomässig hållbar VA-försörjning. Det ökade kapacitetsbehovet i anläggningarna hanteras inom befintliga tillstånd samt genom pågående nytt tillstånd för ny vattenförsörjningsanläggning i Mon. Åtgärder för att skydda VA-anläggningen vid skyfall bidrar till positiva miljöeffekter.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

För att minska miljöeffekterna till följd av utbyggnation av kommunal VA-försörjning bör kommunen utreda de mest lämpliga ledningssträckorna för att undvika känsliga områden samt välja de metodval som ger minst negativ påverkan på mark och vattendrag.

Om kommunen vidtar dessa åtgärder bedöms de negativa miljöeffekterna kunna motverkas eller i vart fall bli mindre omfattande.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Vattentjänstplanen kommer inte att medföra några gränsöverskridande miljöeffekter.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Miljöeffekternas omfattning

Planen föreslår åtgärder för att minska miljöproblem genom att skydda de delar av VA-anläggningen som påverkas vid skyfall. Målsättningen är att tex. kunna minska oönskade bräddningar av orenat avloppsvatten och skydda VA-anläggningarna från översvämning för att säkerställa dess funktion vid skyfall. När det gäller utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen bidrar planen också till minskade miljöproblem genom att en allmän VA-försörjning ordnas istället för enskilda lösningar i områden där förhållandena gör det svårt att få till väl fungerande enskilda avlopp. Detta minskar risken att förorena dricksvattentäkter och minskar risk för övergödning av recipienten. De ökade uttagen och utsläppen av vatten som kommer krävas från den allmänna anläggningen vid utvidgning av denna hanteras så de uppfyller kraven inom de tillstånd som finns för respektive verksamhet.

De negativa miljöeffekter som kan uppstå då åtgärder i vattentjänstplanen kommer till stånd är att ingrepp på mark och eventuellt vattendrag sker till följd av utbyggnation av kommunalt VA till exploateringsområden eller omvandlingsområden. Om kommunen vidtar försiktighetsåtgärder för att avhjälpa miljöeffekternas negativa påverkan på mark och vattendrag bedöms de kunna motverkas eller i vart fall bli mindre omfattande.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter

Åtgärder för att skydda VA-anläggningen mot skyfall minskar risk för hälsopåverkan genom att minska risk för förorening av dricksvattnet och risk för smitta i samband med bräddning av orenat avloppsvatten.

Att ansluta fler fastigheter till samma dricksvattensystem ökar sårbarheten vid allvarliga olyckor i tex. vattentäkt eller verk men hälsofördelarna för de enskilda fastighetsägarna blir bättre då tex. dricksvattenkvaliteten generellt är sämre i enskilda system jämfört med den allmänna anläggningen.

I arbetet med att anlägga en ny dricksvattenanläggning i Mon skapas också redundans i vattenförsörjningen inom Älvkarleby kommun vilket bidrar positivt i händelse av allvarlig olycka.

Vattentjänstplanen omfattar i övrigt inte några verksamheter eller åtgärder som medför risk för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter.

Sammantaget anser kommunen att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen

För nyexploatering görs en miljöbedömning inom respektive detaljplan för att säkerställa att planerad exploatering inte ger negativa miljöeffekter. Nyinvesteringar i VA-anläggningen samt eventuella kommande åtgärder för att skydda VA-anläggningen vid skyfall kommer göras i syfte att säkerställa dess funktion med rening, försörjning och bortledning av vatten och därmed minska risken för miljöpåverkan. Inom kommande enskilda projekt behöver miljöbedömning för planerad åtgärd göras och nödvändiga miljötillstånd sökas. Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt

Kommunen bedömer att planen inte kommer att medföra någon påverkan på något av dessa områden.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Sammantagen bedömning

Samtliga omständigheter talar emot en betydande miljöpåverkan.

Kommunen bedömer därför att genomförandet av vattentjänstplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Detta innebär enligt kommunen att en strategisk miljöbedömning inte behöver göras. Vattentjänstplanen har överlämnats till Länsstyrelsen Uppsala län för bedömning om betydande miljöpåverkan i enlighet med miljöbalken 6 kap. 6 §- Länsstyrelsen delar kommunens bedömning enligt yttrande dnr 8854-2023 den 15 december 2023.